

Het ontstaan van de Wereldomroep aan de Kastanjelaan

Hans Vles

Begin juni 1925 ontving Anton Philips een brief van de Delftse student Johan Numans. Deze 21-jarige jongeman zat net voor zijn kandidaatsexamen elektrotechniek en liet weten dat hij graag een krachtige kortegolfzender zou willen bouwen. Hij wist hoe dat zou moeten, maar op de TH had men daarvoor niet de benodigde onderdelen. Die waren er wel, wist hij, bij Philips en hij vroeg of hij als bedrijfsstage dit plan mocht komen uitvoeren.

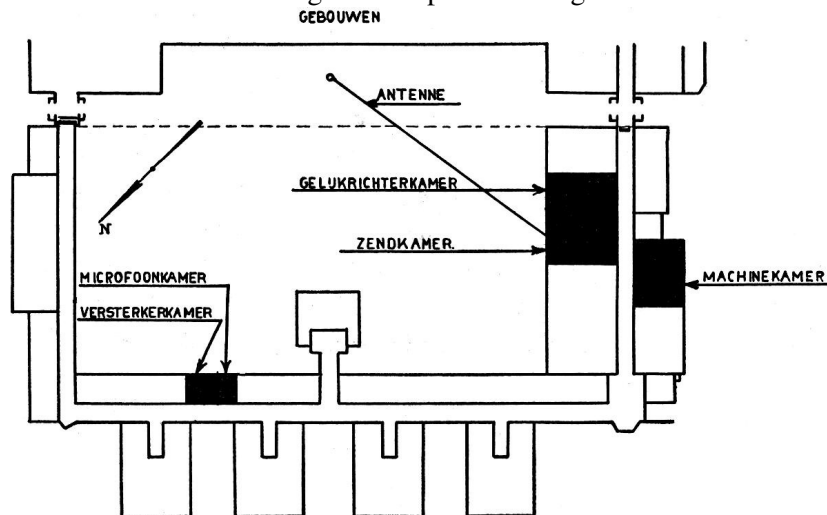
Anton riep Gilles Holst bij hem en die riep Balth van der Pol erbij. Deze jongen blies wel erg hoog van de toren vond men; hij was nog pas halverwege zijn studie. Aan de andere kant had hij een jaar eerder een serieus boek over kortegolfontvangers uitgegeven, dus..... "Laat hem maar eens komen en zaag hem maar eens flink door." moet A.F. Philips gezegd hebben.

Anderhalve maand later was alles geregeld en begon Johan Numans op het Nat.Lab. aan de Kastanjelaan. Begin maart 1927 ging de eerste voorzichtige proefuitzending de lucht in. Na een avond grammofonmuziek draaien vond hij de kwaliteit nog te slecht; er zat teveel brom op de modulatie. Een paar dagen werken later was dat al een stuk beter geworden. Met kloppend hart werd er die vrijdagavond, tussen de muziek door, twee keer een aankondiging gedaan: "Dit is een proefuitzending vanuit het Philips Natuurkundig Laboratorium te Eindhoven" Zou iemand het gehoord hebben?

Het antwoord liet niet lang op zich wachten. De volgende ochtend

werd er een telegram bezorgd van een meneer A.C. de Groot uit Oost Indië: "Uw kortegolffoon schitterend!". Ja, er moest per woord betaald worden. De nachten daarop is er steeds uitgezonden en de telegrammen en brieven bleven van overal ter wereld binnen stromen. Dit was wereldnieuws.

U kent allen de foto van koningin Wilhelmina, zittend voor de Philips microfoon, een dik kussen onder haar voeten, terwijl zij op 30 en 31 mei 1927 de landgenoten in de West resp. de Oost toespreekt. Rechts achter haar staat prinses Juliana, die ook een stukje tekst had. Die microfoon in de microfoonkamer was aangesloten op deze kortegolfzender. Ook dit was weer wereldnieuws.

Plattegrond van het Nat.Lab. in 1927 uit het afstudeerverslag. De Kastanjelaan loopt rechts van boven naar beneden, zie ook de noordpijl. Op de plaats van de zendkamer is nu een bioscoopzaal ingericht en de machinekamer werd het café-restaurant.

ingescande inhoud kunt u vinden op de website van het Vederfonds: www.vederfonds.org/pcjj.htm. Johan Numans kreeg, samen met Balth van der Pol, in 1929 een Vederprijs van dit fonds uitgereikt voor deze heel bijzondere prestatie.

De student J.J. Numans

In de zomermaanden zijn er elke dag uitzendingen geweest; het ging op werken lijken. Dat hoort niet op het Nat.Lab. thuis. In het najaar werd de gehele zender verplaatst naar Huizen (NH). Dit werd daar de start van Radio Nederland Wereldomroep.

Johan Numans vervolgde intussen zijn studie. Begin 1928 studeerde hij af als ingenieur in de elektrotechniek. Zijn afstudeerverslag, waarin de door hem gebouwde zender uitgebreid werd beschreven, is in januari 1928 gepubliceerd in het tijdschrift Radio-Nieuws van de Nederlandse Vereniging Voor Radiotelegrafie. De